

О.Ю. Горожанкіна,

доцент кафедри музично-інструментальної підготовки
Південно-українського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського,
кандидат педагогічних наук, доцент

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Горожанкіна О.Ю.

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У статті розглянуто зміст музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики. Проаналізовано основні підходи щодо визначення понять «професійна компетентність», «музично-виконавська компетентність», «музично-виконавська інтерпретація». Визначено структурні компоненти музично-виконавської компетентності та педагогічні умови ефективного формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики.

Ключові слова: професійна компетентність, музично-виконавська компетентність, компонент, інтерпретація, педагогічні умови.

Gorozhankina O.Yu.

CONTENT AND STRUCTURAL COMPONENTS OF FUTURE MUSIC TEACHERS' MUSICAL AND PERFORMING COMPETENCE

The article deals with the content and the structural components of music and performing competence of future Music teachers. It analyzes the main approaches to the definition of the concepts "professional competence", "musical and performing competence", "musical and performing interpretation". It determines structural components of musical and performing competence and pedagogical conditions for the effective formation of future Music teachers' musical and performing competence.

Key words: professional competence, musical and performing competence, component, interpretation, pedagogical conditions.

Горожанкина О.Ю.

СОДЕРЖАНИЕ И СТРУКТУРНЫЕ КОМПОНЕНТЫ МУЗЫКАЛЬНО-ИСПОЛНИТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ

В статье рассматривается содержание музыкально-исполнительской компетентности будущего учителя музыки. Проанализированы основные подходы к определению понятий «профессиональная компетентность», «музыкально-исполнительская компетентность», «музыкально-исполнительская интерпретация». Определены структурные компоненты музыкально-исполнительской компетентности и педагогические условия эффективного формирования музыкально-исполнительской компетентности будущего учителя музыки.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, музыкально-исполнительская компетентность, компонент, интерпретация, педагогические условия.

Соціально-економічні й політичні зміни в суспільному житті України потребують радикальних змін у системі науки та освіти. Особливо гостро сьогодні постають питання, пов'язані з конкурентоспроможністю випускників вищих закладів освіти. Про необхідність формування професійної компетентності майбутніх учителів наголошується у Законах України «Про вищу освіту», проєкті «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки», Розпорядженнях Кабінету Міністрів України, документах Болонського і Копенгагенського процесів тощо.

Глобальні завдання в цьому аспекті стоять перед сучасною вищою мистецькою освітою,

основним з яких є удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації майбутніх учителів музики, оскільки саме від учителя музики залежить процес введення дітей у світ музики, залучення їх до музичного мистецтва, розвиток їхньої духовної культури та здатність до художньо-естетичного сприймання творів музичного мистецтва. Тому проблема формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики є першочерговою у системі підготовки високоякісних, конкурентоздатних фахівців.

Аналіз наукових досліджень і публікацій свідчить, що питання професійної компетентності вчителя розглядаються в наукових працях А. Андреева, І. Беха, В. Бондаря, В. Введенського,

І. Зязюна, Л. Мітіної, А. Маркової, Є. Павлютенкова, В. Сластьоніна, Л. Хоружої, А. Хуторського та інших. Розгляду питання впровадження компетентнісного підходу в системі освіти присвятили свої праці Н. Бібік, Л. Ващенко, А. Кузьмінський, О. Локшина, Т. Морозова, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, І. Родигіна, О. Савченко, Н. Тарасенкова та ін. Класифікація професійних компетентностей стала предметом дослідження Н. Кузьміної, О. Ларіонової, О. Лебедевої, А. Маркової, Н. Селезньової, Т. Руденко та ін. Музично-педагогічна підготовка студентів висвітлена у роботах Е. Абдулліна, Л. Арчажникової, Р. Верхолаз, О. Ларміної, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Рудницької, Г. Нейгауза, Г. Тарасова, О. Щолокової та ін. Окремим питанням з проблеми розвитку музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музики присвячені наукові дослідження Е. Валіт, Л. Гусейнової, А. Козир, М. Михаськової, Н. Мурованої, Т. Підварко, І. Полубояриної, Є. Проворової, Т. Пляченко, Т. Юник та ін. Разом з тим, питання формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики на сьогодні залишаються актуальними і потребують цілеспрямованого підходу до розв'язання.

Метою статті є узагальнення досліджень, що розкривають основні аспекти проблеми формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики; визначення сутності та компонентної структури поняття «музично-виконавська компетентність майбутнього вчителя музики».

Розгляду поняття «музично-виконавська компетентність» передував розгляд понять «компетентність», «компетенції», «професійна компетентність» тощо. Поняття «компетентність» (латин. *competens* — відповідний, здібний) не нове в сучасній педагогічній науці й означає коло повноважень будь-якої посадової особи чи органу; володіння знаннями, досвідом у певній галузі, а компетенція (латин. *competentia*, від *compeo* — взаємно прагну, відповідаю, підходжу) — як коло повноважень будь-якої організації, установи або особи; коло питань, у яких ця особа має певні повноваження, знання, досвід [6,1].

Сьогодні компетентність розглядають як альтернативу знанням, умінням та навичкам. За твердженням А. Хуторського, компетентність не зводиться до знань та вмінь, а є сферою відношень, що існують між знанням і дією в практиці і припускає прояв цілого спектру особистісних якостей фахівця. Вчений вважає, що «...поняття компетентності включає не тільки когнітивну й операційно-технологічну складові, але й мотиваційну, етичну, соціальну й поведінкову. Компетентність завжди пофарбована якостями конкретного учня. Таких якостей може бути

цілий комплекс — від значеннєвих і пов'язаних із цілеположенням (навіщо мені необхідна ця компетенція), до рефлексивно-оцінних (наскільки успішно я застосовую цю компетенцію в житті)» [15, 58]. На думку І. Зязюна, компетентність як екзистенціональна властивість людини є продуктом власної життєтворчої активності людини, ініційованої процесом освіти, і як властивість індивіда існує в різних формах — як високий рівень умілості, як спосіб особистісної самореалізації (звичка, спосіб життєдіяльності, захоплення), як деякий підсумок саморозвитку індивіда, форма вияву здібностей тощо [5, 11]. Вчений вважає компетентність обов'язковим та необхідним структурним компонентом професіоналізму педагога, який має фахові знання, знання з педагогіки та психології, методику викладання предмета, рівень розвитку професійної самосвідомості, індивідуально-типові особливості та професійно значущі особистісні якості [5, 17].

І. Міщенко підкреслює, що у структурі компетентності найчастіше виділяють: операційно-технічну сферу (знання, навички, уміння, професійно значущі якості); мотиваційну сферу (спрямованість, інтерес, мотиви, потреби); практично-діяльнісну сферу (засоби виконання діяльності, результативні показники діяльності). Наповнення змістом структурних компонентів відбувається варіативно, залежно від професії або виду діяльності. Дослідниця зазначає, що, крім названих структурних компонентів у деяких дослідженнях виділяють рефлексивну сферу (аналіз та оцінка відповідності здобутого результату поставленим цілям) [7, 7–8].

Поняття професійної компетентності містить у собі уявлення про професійну підготовку та виховання професійно-особистісних якостей фахівця, які в сукупності дозволяють йому вільно орієнтуватися в динамічно мінливому соціумі, в середовищі своєї професійної діяльності, максимально використовувати власні можливості, знання і вміння, постійно адаптуватись до обставин, які виникають у суспільному бутті. Професійна компетентність вченими визначається як сукупність інваріантних ознак спеціаліста: здатність до професійної рефлексії; володіння системою професійно-моральних цінностей і пріоритетів (готовність до співпереживання, толерантність, відповідальність); мотивоване бажання до безперервного професійного самовдосконалення; здатність до системного бачення педагогічної реальності й системної дії в професійно-педагогічній ситуації; вміння знаходити нестандартні рішення професійно-педагогічних задач. Під професійними компетенціями розуміються інтегральні професійно-особистісні якості спеціаліста, що містять предметно-знаннєвий, предметно-когнітивний, предметно-мотиваційний, предметно-технологічний компоненти, сукупність яких

забезпечує виконання конкретних видів професійної праці й можливість вдосконалення окремих із цих видів залежно від індивідуальних нахилів та вподобань (О. Горбенко, 2010).

Г. Падалка визначає професійну компетентність майбутнього вчителя музики як системну, інтегративну якість, що передбачає здатність особистості до усвідомлення музики як явища суспільного життя, засвоєння основних її закономірностей, стилів і жанрів, до оволодіння засобами втілення художніх образів у виконавстві, до застосування музики в художньо-виховній роботі зі школярами. Знати мистецтво в розмаїтті його жанрів і стилів, стверджує вчена, — означає мати великий запас естетичних вражень, великий досвід інтелектуально-емоційного усвідомлення образного змісту творів, володіти різнобарвною палітрою здатності до художніх роздумів і почуттів [9, 38]. І. Полубоярина розглядає професійну компетентність учителя музики як інтегративне утворення, що складається із структурних компонентів (ключових компетентностей) і являє собою комплекс музично-педагогічних знань, умінь, навичок, музичних здібностей, якостей особистості, які проявляються через готовність до творчої педагогічної діяльності та включає наступні компоненти: цільовий, змістовий, процесуальний, контрольний, оцінний, результативний [12, 5].

На думку Т. Пляченко, професійно-педагогічна компетентність учителя музики — це «органічне поєднання і взаємообумовленість аксіологічної настанови, фахово необхідних знань, умінь і навичок та володіння фаховими методиками (методикою музичного виховання, методикою роботи з учнівськими вокально-хоровими й музично-інструментальними колективами, методикою навчання учнів сольного співу та гри на музичних інструментах тощо)» [12, 5].

Проблема фахової компетентності досліджується М. Михаськовою, яка розуміє фахову компетентність як здатність майбутнього вчителя музики до музично-освітньої діяльності на основі музично-педагогічних знань і вмінь, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до явищ музичного мистецтва. Вченою визначено систему критеріїв та показників сформованості фахової компетентності, які містять: ступінь теоретичної обізнаності, характер досвіду музично-освітньої діяльності, змістовність ціннісних орієнтацій, рівень мотивації навчально-педагогічної діяльності [8, 6].

Компонентний склад загальної моделі музичних компетенцій Л. Пушкар визначає з огляду на найбільш актуальні види музичної діяльності (музично-слухачьку, музично-виконавську та музично-композиційну), які за результатами контентного аналізу конкретизовано таким чином: а) слухання (сприймання) музичних творів, їх аналіз та оцінка; б) вокально-хорова робота, гра на музичних інструментах, пластична інтерпретація

творів композиторського мистецтва; в) складання музики, імпровізація, інсценізація, театралізація та музичні ігри [13, 5].

Для компетенцій виконавського напрямку головними є навички розучування вокальних та інструментальних творів на засадах усвідомлених внутрішніх слухових уявлень, володіння технічно-виконавчими прийомами співу, гри та акомпанування, здатність до самостійної та творчої інтерпретації музичного твору. Проблема формування музично-виконавської компетентності вирішується в галузі розв'язання питань музично-виконавської інтерпретації, як однієї з найактуальніших проблем музично-виконавської діяльності. Розгляду питань музично-виконавської інтерпретації присвячені наукові праці Б. Асаф'єва, Г. Когана, Г. Нейгауза, О. Костюка, В. Медушевського, Є. Назайкінського, О. Рудницької, А. Сохора, О. Щолокової та ін.

Музичні словники визначають поняття «інтерпретація» (від латин. *interpretatio* — роз'яснення, тлумачення) як художнє тлумачення співаком, інструменталістом, диригентом, камерним ансамблем музичного твору у процесі його виконання, розкриття ідейно-образного змісту музики виразними і технічними засобами виконавського мистецтва. Інтерпретація передбачає особистісне ставлення музиканта до конкретного твору, індивідуальне тлумачення авторського тексту, високу обдарованість, великий запас виконавських, слухових вражень, глибокі професійні знання, сформовані вміння й навички. Н. Згурська вважає інтерпретацію основою музично-виконавської культури [4, 3].

На думку А. Щербакової, музично-виконавська інтерпретація передбачає творчий пошук «істинного» обличчя автора, ціннісне осмислення й оцінку музичного твору, завдяки чому створюється адекватний, але не тотожний авторському баченню художній образ, що містить весь потенціал «Я» особистості виконавця в процесі художнього перетворення [17, 164]. Є. Гуренко своєрідність художньої інтерпретації ототожнює з процесом виконання та виокремлює у художньо-інтерпретаційній системі дві підсистеми: перша — це процес формування виконавського задуму (художнє проектування результату виконавського мистецтва); друга — реалізація результату виконавського мистецтва як матеріального утворення. Перша підсистема передбачає засвоєння продукту первинної художньої діяльності й створення виконавської концепції; друга — містить реалізацію результату виконавського мистецтва спочатку в процесі репетиційної роботи, а потім реалізацію результату виконавського мистецтва в процесі публічного виступу [3, 85].

Музично-виконавська інтерпретація спрямована на те, щоб оживити в новому варіанті вихідні основи авторського тексту, що являє собою

індивідуальне тлумачення виконавця об'єктивної композиторської інформації, викликаючи у слухачів образні уявлення, інтелектуальну реакцію, асоціативне мислення, фантазію, натхнення, та вимагає від майбутнього вчителя музики розуміння сутності музичного твору та здатності до його творчої інтерпретації, володіння комплексом художньо-інтерпретаційних засобів музичної виразності, наявності артистизму та емоційно-вольових якостей, володіння технікою художнього виконання. Формування музично-виконавської компетентності відбувається в процесі музично-виконавської діяльності, яка, на думку Г. Саїк, як творчий процес, здійснюється на трьох рівнях. Перший із них пов'язаний із проникненням виконавця у зміст окремих мотивів та інтонацій шляхом розкриття семантичного значення; другий — означає переведення семантичної конкретизації в художнє узагальнення; третій — передбачає завершення перших двох і оформлення певного драматургічного задуму виконавця [14, 8].

Таким чином, цілеспрямований розвиток навичок музично-виконавської інтерпретації студентів значною мірою впливає на процес формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики, яку О. Горбенко вважає ключовою в структурі професійної компетентності майбутніх фахівців і визначає «як інтегровану професійно-значущу особистісну якість, що виявляється в здатності вчителя музики до художньої інтерпретації й творчого самовираження в різних видах музично-виконавської діяльності» [2, 7].

Музично-виконавська компетентність майбутнього вчителя розглядається Н. Васильєвою, як інтеграційне утворення особи, що має системну організацію, складну багаторівневу структуру, та являє собою сукупність і взаємодію особового, когнітивного та рефлексивного компонентів, міра сформованості яких дає можливість ефективно здійснювати музично-виконавську діяльність. У якості критеріїв оцінки музично-виконавської компетентності виступають міра розвитку музичних здібностей, емоційно-вольових якостей, мотиваційно-ціннісних орієнтацій, міра сформованості системи знань, умінь, рефлексивно-виконавської позиції [1, 6].

Спираючись на вищезазначені характеристики досліджуваного поняття, ми визначаємо музично-виконавську компетентність майбутнього вчителя музики як інтегровану особистісну якість, яка виявляється у цілеспрямованій творчій музично-виконавській діяльності студента, здатності до художньої інтерпретації музичних творів в різних видах музично-виконавської діяльності (інструментальній, вокальній, хормейстерській, концертмейстерській, ансамблевій тощо) і складається із змістового, особистісного та рефлексивного компонентів.

Змістовий компонент включає у себе такі елементи компетентності, як наявність знань (філософсько-естетичних, культурологічних, психолого-педагогічних, музикознавчих, методичних, спеціальних виконавських знань, умінь та навичок, завдяки яким можлива практична реалізація музично-виконавської діяльності). Задум виконання та інтерпретація музичного твору здійснюються завдяки системі музично-виконавських дій. За справедливим твердженням В. Петрушина, якщо не озброїти виконавця необхідними вміннями, знаннями, навичками творчий музично-виконавський процес може згаснути (В. Петрушин, 1997). Таку ж думку висловлює С. Фейнберг, вважаючи, що, якою б значною не була роль музичних здібностей у творчому процесі музично-виконавської діяльності, одних здібностей недостатньо для створення закінченого твору. «Якість виконання, як продуктивність музично-виконавської діяльності, суттєво залежить від знань, умінь, навичок, які являють собою різні сторони діяльності людини. Нерідко відсутність знань, умінь і навичок сприймається професіоналами як відсутність потрібних здібностей» [16, 35]. Усі труднощі здійснення музично-виконавської діяльності полягають у тому, що знання є основою діяльності, проте зовсім різні психічні процеси протікають в момент засвоєння вже відомого знання та створення нових ідей, образів, форм (А. Готсдинер, 1993).

До *особистісного компоненту* ми віднесли мотиваційну сферу особистості майбутнього вчителя музики, яка включає мотиви, цілі, потреби в професійному навчанні та удосконаленні музично-виконавської діяльності, потребу у самовихованні та саморозвитку; емоційно-вольові якості та музичні здібності, що розвиваються у процесі музично-виконавської діяльності. Мотивація є важливим компонентом психологічної структури будь-якої діяльності, її рушійною силою. Дослідники підкреслюють, що рівень мотивації досягнення має дуже важливе значення, оскільки успіх у будь-якій діяльності залежить не лише від здібностей і знань, але й від рівня домагань особистості. Мотивація в контексті навчальної діяльності досить повно розглянута у працях Л. Божович, Т. Ільїної, А. Маркової, М. Матюхіної, І. Підласого, С. Рубінштейн, Г. Щукіної, П. Якобсон та ін.

Розкриваючи сутність навчальної мотивації, дослідники звертали особливу увагу на реалізацію активного навчання, яке сприяє формуванню мотивації учіння, та вважали, що мотиваційна сфера становить справжній стрижень, ядро особистості та визначає зміст її професійної і соціальної компетентності (С. Рубінштейн, 1976).

Рефлексивний компонент розглядається нами як важливий компонент музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики.

У практичному значенні рефлексію розглядають як здатність людини до самоаналізу, осмислення і переосмислення своїх предметно-соціальних відносин із навколишнім світом, що є необхідною складовою розвинутого інтелекту. У теоретичному, концептуальному розумінні рефлексія виступає як форма активного переосмислення людиною того чи іншого змісту інтелектуальної свідомості, діяльності, спілкування (А. Бізяєва, 2004). Рефлексія дає можливість людині побачити себе ззовні очима іншого Я, зрозуміти себе, свої бажання, переживання, вчинки, тобто зрозуміти самого себе. Сказане передбачає і професійну діяльність учителя, яка є постійним пізнанням ситуації, дитини, себе, соціального оточення, умов взаємодії. Рефлексивний компонент музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики регулює процеси самооцінки, самоаналізу, самоуправління процесом музично-виконавської діяльності, завдяки яким студенти здатні адекватно осмислити та оцінити процес музичного виконавства. У процесі музичного виконавства кожний етап супроводжується аналізом, що базується на двох етапах критичної діяльності, а саме: на самоаналізі (суб'єкт аналізує свій продукт, свої дії) та аналізі інших (суб'єкт аналізує чужий продукт та дії іншого суб'єкта) [10, 113]. Рефлексивний компонент відображає готовність до розвитку, здатність до критичного мислення, адекватної оцінки якості музичного виконання (як свого, так й інших), вдосконалення та творчості, оскільки, як відомо, будь-яке пізнання неможливе без рефлексії.

Для з'ясування рівнів сформованості музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музики було визначено критерії та показники, що відповідають полікомпонентній структурі досліджуваного нами феномена, а саме: когнітивно-діяльнісний, мотиваційно-емоційний та рефлексивно-оцінюючий критерії. *Когнітивно-діяльнісний критерій* передбачає наявність музично-виконавських знань і музично-виконавських умінь, які сприяють вирішенню різноманітних завдань у процесі музично-виконавської діяльності. Показниками цього критерію обрано обсяг теоретичних знань щодо стилів і жанрів музичного мистецтва, засобів музичної виразності; наявність комплексу професійно-технічних умінь та навичок, які спрямовані на процес розкриття музичного образу, втілення образно-виразальних засобів виконуваного твору; здатність до самостійної художньо-проектувальної діяльності (самостійно добирати й вивчати музичні твори, здійснювати інтеграційні зв'язки, створювати мистецькі проекти, володіти вербальною та виконавською інтерпретацією).

Мотиваційно-емоційний критерій передбачає наявність мотивів навчання студентів у ході освітнього процесу, усвідомлення потреби

в майбутній професійній діяльності. У найзагальнішому плані мотив — це те, що визначає, стимулює людину до вчинення будь-якої дії. На відміну від мотиву, мотивація являє собою «сплав» рушійних сил поведінки у вигляді потреб, інтересів, потягів, орієнтирів, ідеалів. Емоційна складова даного критерію характеризується глибиною переживань, різноманітністю змісту, яскравістю зовнішнього вираження. Мотиваційно-емоційний критерій акумулює у собі виконавську надійність, артистизм, експресію, силу волі. Показниками даного критерію виступили сформованість мотивації до музично-виконавської діяльності, зацікавленість у ній та наявність усвідомленої потреби; здатність до емоційно-образного мислення, емоційної реакції, виразної інтерпретації музичних творів; уміння творчо мобілізувати вольові якості у процесі сценічно-виконавської діяльності.

Рефлексивно-оцінюючий критерій проявляється через наявність рефлексивної позиції до загальнокультурних знань, до власної навчально-пізнавальної діяльності, до себе, як суб'єкту діяльності. Показниками рефлексивно-оцінюючого критерію є потреба в самоаналізі, саморозвитку й самоспостереженні; вміння висловлювати власну думку та аргументовано доводити концепцію власної інтерпретації музичного твору; здатність до рефлексивно-оцінної діяльності, аналізу і самоаналізу, критичного мислення та адекватного судження, до оцінки і самооцінки.

Музично-виконавська компетентність майбутнього вчителя музики розглядається нами, як багаторівнева цілісна структура, як інтегрована професійно-значуща особистісна якість майбутнього вчителя музики, яка не може існувати без визначених вище складових компонентів та набуває ефективного розвитку за наявності наступних педагогічних умов: створення духовно-творчої атмосфери під час навчання; стимулювання творчої активності студентів у різних видах музично-виконавської діяльності; забезпечення особистісно-орієнтованого підходу до кожного студента у процесі навчання й виховання; поетапність у процесі формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики. Активізація процесу формування музично-виконавської компетентності дає можливість майбутньому вчителю музики усвідомити себе суб'єктом музично-виконавської діяльності та дозволяє удосконалюватися у професійному плані. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики. Подальшого вивчення та наукового обґрунтування потребують питання щодо формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музики у процесі вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент».

ДЖЕРЕЛА

1. *Васильева Н.В.* Формирование музыкально-исполнительской компетентности будущего учителя музыки: автореф. дисс. канд. пед. наук: спец. 13.00.08 — теория и методика профессионального образования / Н.В. Васильева ; Магнитогорский государственный университет. — Магнитогорск, 2007. — 24 с.
2. *Горбенко О.Б.* Формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики в процесі фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти / О.Б. Горбенко. — Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. — Кіровоград, 2010. — 22 с.
3. *Гуренко Е.Г.* Проблемы художественной интерпретации: философский анализ / Е.Г. Гуренко. — Новосибирск : Наука, 1982. — 256 с.
4. *Згурська Н.М.* Формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 — теорія і методика навчання музики і музичного виховання / Н.М. Згурська. — Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. — Київ, 2000. — 20 с.
5. *Зязюн І.А.* Філософія поступу і прогнозу освітньої системи / І.А. Зязюн // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: монографія. — К. ; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. — С. 10–18.
6. Концепція педагогічної компетенції [Електронний ресурс] / Банашко Л.В., Севастьянова О.М., Кришук Б.С., Тафінцева С.І. — Режим доступу : <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233>
7. *Мищенко І.Б.* Дидактичні умови формування психолого-педагогічної компетентності майбутніх викладачів економіки у процесі професійної підготовки: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти / І.Б. Мищенко. — Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. — Житомир, 2004. — 20 с.
8. *Михаськова М.А.* Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 — теорія та методика навчання музики і музичного виховання / М.А. Михаськова. — Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. — К., 2007. — 19 с.
9. *Падалка Г.М.* Педагогіка мистецтва: (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Падалка Г.М. — К. : Освіта України, 2010. — 274 с.
10. *Підварко Т.О.* Проблеми формування рефлексивно-креативного компонента музично-виконавської компетенції майбутнього вчителя музики / Т.О. Підварко // Збірник наукових праць. — Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. — 2012. — № 8. — С. 110–116.
11. *Пляченко Т.М.* Компетентнісна модель у структурі фахової підготовки майбутнього вчителя музики / Т.М. Пляченко // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції від 28–29 березня, 2012. — С. 722–729.
12. *Полубоярина І.І.* Формування професійної компетентності майбутніх учителів музики в педагогічному коледжі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 — теорія та методика професійної освіти. / І.І. Полубоярина. — Житомирський державний університет імені Івана Франка. — Житомир, 2008. — 20 с.
13. *Пушкар Л.В.* Методичні засади формування музичних компетенцій студентів педагогічних університетів: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 — теорія та методика навчання музики і музичного виховання / Л.В. Пушкар. — Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. — К., 2009. — 20 с.
14. *Саїк Г.Ф.* Формування виконавської майстерності у студентів на основі активізації емоційно-естетичного переживання музики: автореф. канд. пед. наук: 13.00.02 — теорія та методика навчання музики і музичного виховання / Г.Ф. Саїк. — Київський національний університет культури і мистецтв. — К., 2000. — 19 с.
15. *Хуторской А.В.* Ключевые компетенции. Технология конструирования / А.В. Хуторской // Народное образование. — 2003. — № 5. — С. 55–61.
16. *Фейнберг С.Е.* Пианизм как искусство / С.Е. Фейнберг. — М., 1965. — 125 с.
17. *Щербакова А.И.* Аксиология музыкально-педагогического образования: учеб. пособие / А.И. Щербакова ; отв. ред. Э.А. Абдуллин. — М. : Прометей, 2001. — 423 с.

REFERENCES

1. *Vasileva, N.V.* (2007). Formirovanie muzykalno-ispolnitelskoy kompetentnosti buduschego uchitelya muzyki [The Formation of Future Music Teachers' Musical and Performing Competence]. Extended abstract of candidate's thesis. Magnitogorsk : Magnitogorskiy gosudarstvennyy universitet [in Russian].
2. *Horbenko, O.B.* (2010). Formuvannya muzychno-vykonavskoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky v protsesi fakhovoi pidhotovky [The Formation of Future Music Teachers' Musical and Performing Competence in Training Process]. Extended abstract of candidate's thesis. Kirovohrad : Kirovohradskiy derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka [in Ukrainian].
3. *Gurenko, Ye.G.* (1982). Problemy khudozhestvennoy interpretatsii: filosofskiy analiz [Artistic Interpretation Problems: Philosophical Analysis]. Novosibirsk : Nauka [in Russian].
4. *Zghurska, N.M.* (2000). Formuvannya muzychno-vykonavskoi kultury maibutnoho vchytelia [The Formation of Future Teachers' Musical and Performing Culture]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv : Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
5. *Ziazium, I.A.* (2005). Filosofia postupu i prohnozu osvitnoi systemy [Progress and Forecasting Philosophy in Education System]. Pedahohichna maisternist: problemy, poshuky, perspektyvy: monohrafiia — Teaching Art: Problems, Searching, Prospects: Monograph. Kyiv, Hlukhiv : RVV HDPU [in Ukrainian].
6. *Banashko, L.V., Sevastianova, O.M., Kryshchuk, B.S., and Tafintseva, S.I.* (n.d.) Kontseptsiiia pedahohichnoi kompetentsii [Teaching Competence Conceptual Foundation]. Retrieved from: <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233> [in Ukrainian].
7. *Mishchenko, I.B.* (2004). Dydaktychni umovy formuvannya psykhologo-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv ekonomiky u protsesi profesiinoi pidhotovky [Didactic Conditions for Forming Future Economics Teachers' Psychological and Teaching Competence in Training Process]. Extended abstract of candidate's thesis. Zhytomyr : Zhytomyrskiy derzhavnyi universytet im. Ivana Franka [in Ukrainian].
8. *Mykhaskova, M.A.* (2007). Formuvannya fakhovoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky [The Formation of Future Music Teachers' Professional Competence]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv : Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova [in Ukrainian].
9. *Padalka, H.M.* (2010). Pedahohika mystetstva: (Teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin) [Art Pedagogy: (Theory and Methods of Teaching Artistic Subjects)]. Kyiv : Osvita Ukrainy [in Ukrainian].
10. *Pidvarko, T.O.* (2012). Problemy formuvannya refleksyvno-kreatyvnoho komponenta muzychno-vykonavskoi kompetentsii maibutnoho vchytelia muzyky [The Problems of Forming Reflexive and Creative Component of Future Music Teachers' Musical and Performing Competence]. Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho — Bulletin of Melitopol State Pedagogical University named after Bohdan Khmelnytskyi : Collection of research papers. Series : Education, 8, 110–116 [in Ukrainian].
11. *Pliachenko, T.M.* (2012). Kompetentnisna model u strukturi fakhovoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky [Competence-Based Model in the Structure of Future Music Teachers' Training]. Suchasni stratehii universytetskoi osvity : yakisnyi vymir — Modern Strategies of University Education: Qualitative Terms: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (pp. 722–729) [in Ukrainian].
12. *Poluboiaryna, I.I.* (2008). Formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzyky v pedahohichnomu koledzhi [The Formation of Future Music Teachers' Professional Competence in a Teacher Training College]. Extended abstract of candidate's thesis. Zhytomyr: Zhytomyrskiy derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
13. *Pushkar, L.V.* (2009). Metodychni zasady formuvannya muzychnykh kompetentsii studentiv pedahohichnykh universytetiv [Methodological Basis for Forming Future Teachers' Musical Competence]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv : Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova [in Ukrainian].
14. *Saik, H.F.* (2000). Formuvannya vykonavskoi maisternosti u studentiv na osnovi aktyvizatsii emotsiino-estetichnoho perezhyvannya muzyky [The Formation of Students' Performing Skills in the Light of Activating Emotional and Aesthetic Feeling of Music]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi universytet kultury i mystetstv [in Ukrainian].
15. *Khutorskoy, A.V.* (2003). Kluchevyye kompetentsii. Tekhnologiya konstruirovaniya [Key Competences. Technology of Designing]. Narodnoye obrazovaniye — Public Education, 5, 55–61 [in Russian].
16. *Feynberg, S.Ye.* (1965). Pianizm kak iskusstvo [Pianism as a Skill]. Moscow [in Russian].
17. *Shcherbakova, A.I.* (Eds.). (2001). Aksiologiya muzykalno-pedagogicheskogo obrazovaniya: ucheb. posobie [Axiology of Musical and Pedagogical Education: Textbook]. Moscow : Prometey [in Russian].

Рецензент — кандидат педагогічних наук, професор Н.К. Білова

Прийнято до друку — кандидат педагогічних наук, доцент Н.О. Терентьєва (березень 2015)